

בית דין ירושלים

לדיני ממונות ולבירור יוחסין

נתבע שמבקש לדון בבי"ד איזורי
אחרי שטען טענותיו והגיע להסכם בבי"ד זה

תיק ממונות מס' 1158-סח

(מהד' ח שבט)

נושא הדיון

א' עבד כשכיר בארגון כשרות ב' כמה שנים, ופוטר. א' תבע את מנהלי ארגון הכשרות ב' לבטל את הפיטורין בטענה שהיו אלה פיטורין שרירותיים ולא ענייניים. מנהל הארגון הופיע בבית הדין וטען את טענותיו - מבלי לחתום על כתב בוררות - ולבסוף הגיעו הצדדים לידי סיכום שא' יתפטר מעצמו ויקבל 6 חדשי הסתגלות ופיצויים כחוק, עם ערבות של צד שלישי לפי "הסכם כ"י". בית הדין נתן להסכמת הצדדים תוקף של פסק דין. לאחר שא' עיין בנוסח הסכם ובחתימות שחתמו עליו, היו לו כמה השגות, ולאחר שהנהלת ב' נתבקשה להשיב על ההשגות, השיבה ההנהלה שברצונה לדון בבי"ד איזורי. טוען א' שאחרי שב' דנה עמו בבי"ד זה וכבר הגיעו לידי סיכום וניתן לזה תוקף של פס"ד, אין לה זכות להחליף בי"ד, ואם מסרבת להמשיך ולדון בבי"ד זה כמוה כמסרב לדון בבי"ד.

פסק דין

- מאחר שהצדדים חלוקים בדעותיהם באיזה בי"ד לדון על השאלות שהתעוררו בהסכם, עליהם לפנות לזבל"א.
- על מה שכבר טענו ודנו בבית הדין אין הנתבעים יכולים לחזור בהם ולדון במקום אחר, אע"פ שלא חתמו על כתב בוררות ולא קבלו בקנין.

(-) שמואל יגור

(-) שלמה זאב קרליבך

(-) אברהם דוב לוי, אב"ד

השאלות לדיון

- א. טענו הצדדים טענותיהם בבית דין ואף הגיעו לכלל סיכום הסכסוך מבלי לחתום על שטר בוררות, האם יכול הנתבע לבקש לדון שוב בבי"ד אחר.
- ב. מעמדו של בי"ד איזורי לדון דיני ממונות.
- ג. האם עדיפה זכותו של תובע לדון בבי"ד שיש לו אפשרות אכיפה וכפיה לקיום פסקיו, מאשר זכותו של הנתבע לדון בבי"ד אחר, שאין לו כח אכיפה.
- ד. חלוקים הצדדים באיזה בי"ד לדון, ושני בתי הדין הם בעיר אחת, דינם.

תשובה

א. במשנה סנהדרין כד א אמר לו נאמן עלי אבא נאמן עלי אביך נאמנים עלי שלושה רועי צקר, ר"מ אומר יכול לחזור בו וחכ"א אינו יכול לחזור בו. ובגמ' שם ב שלח ליה ר"נ צר רב ינחק לר"נ צר יעקב ילמדנו רבנו לפני גמר דין מחלוקת או לאחר גמ"ד מחלוקת והלכה כדברי מי. שלח ליה לאחר גמ"ד מחלוקת והלכה כדברי חכמים. שלחו מצי רב לשמואל, ילמדנו רבנו לפני גמ"ד וקנו מידו מאי, שלח להו אין אחר קנין כלום. על הטעם שאחר גמ"ד אין יכולים לחזור בהם אפילו לא עשו קנין, עיי' רש"י שם ב"ב קכח א, ותוס' ב"מ עד א, וריטב"א קדושין ז א.

ופסק הרמב"ם סנהדרין פ"ז ה"ב שאם לא קנו מידו יש לו לחזור בו עד שיגמר הדין, נגמר הדין והוליא הממון צדין זה הפסול או צעדותו אינו יכול לחזור בו. ועיי' כ"מ שם שנחלקו הראשונים אם דוקא כשהוליא הממון אינו יכול לחזור בו, או שמספיק בגמ"ד של לא תן לו אע"פ שלא הוליא המעות, ועיי' רדב"ז שם ומקו"ל וספר המפתח ברמב"ם פרנקל שם בשם מהריב"ל וכנה"ג ועוד אחרונים.

וכתב הג"י ב"מ כ א בשם איכא מ"ד דאע"פ שלא נכתב משטענו צפניהם אינן יכולין לחזור בהם ואע"פ שלא קנו ולא כתבו, וכן משמע בירושלמי סנהדרין פ"ג ה"ד קבל עליו צפני שלושה אין יכול לחזור בו, ומשמע דקבלה מקרי משהתחילו לטעון צפניהם, כן כתבו הרשב"א והר"ן. ע"כ. וכ"כ המאירי שם והצי"א רחיה מצ"ק קיב צ פתחו ליה צדינא. וכ"כ צשו"ת הרא"ש כלל פה סי' ה דכיון שצאו בעלי הדין לטעון צפניהם הרי קבלום עליהם לדיינים, ועיי' שו"ת הרדב"ז ח"ב סי' תשפט, ונתה"מ סי' כב ס"ק א.

ואם הגיעו הלדדים לידי פשרה בלא קנין, פסק צשו"ע סי' יב סעי' יב שכין שקבלו עליהם וצנה זה קלת וזה קלת כדברי הפשרנים אינם יכולים לחזור בהם. וכתב הש"ך שם ס"ק יב דפשרה שעשו בעלי דינין עלמין ציניהן אין לריך קנין, כ"כ מהר"ם מלוצלין בתשובה סי' מז, ועיי' בתשובת ר"ש הכהן ח"ג סי' מד. ע"כ. ובסוף התשובה שם כתב מהר"ש הכהן דכיון שצאו מעות הפשרה שגזרו הפשרנים ליד ראובן, יכול

ראובן לטעון ולומר קים לי כהנך רצותא דס"ל דהיכא דקיבלם לדון והזקקו מתחילה לדון, אז פשרה אינה לריכה קנין. ע"כ. משמע שאם לא בא לידו יכול הנתבע לחזור בו.

ובנידון דידן שהלדדים טענו בפני בית הדין את טענותיהם, הרי הוכיחו הראשונים שאפילו לא קנו ולא כתבו אינו יכול לחזור בו.

ב. בפסקים וכתבים להגרי"א הראווג חלק חו"מ סי' יא כתב שאף אם אין לביה"ד האיזורי כח חוקי ממשלתי לדון בתביעות ממוניות, מ"מ יש לו את הכח עפ"י ד"ת להזדקק לכל תביעה ממונית גם מחוץ למסגרת של שטר הצוררות. החוק החילוני אינו מונע מבי"ד רבני להזמין צע"ד לפניו, ואם באו צע"ד לפניו וגשמה צפניהם תביעה ממונית אין החוק מונע אף בהעדר שטר צוררות, מלפסוק כדין התורה ומלדרוש מהנתבע מהבחינה הדתית המוסרית לקבל את פסק דינם עפ"י ד"ת. מה שיואל מהחוק הממשלתי הוא רק שאין לו כח כפיה בתוקף הממשלה מחוץ למסגרת ידועה. ע"כ. וכ"כ ביה"ד הגדול בערעור תשל"ב 913 בהרכב הדיינים מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א, הגרי"צ זולטי זל"ל ויצלח"ט הגרי"מ אליהו (פורסם בס' סדר הדין עמ' 169 הערה 34) בי"ד רבני ישראל יונק את שיפוטו מכחה של תורה ודיניה... ואם כך הרי כל טענה על חוסר סמכות במסגרת החוק אינה תופסת כאשר הצעיה היא בסמכות מכח התורה ליהודי שומר תו"מ.

לעומת זאת, עמדת היוע"מ לממשלה היא שאין סמכות לביה"ד האיזוריים לדון בנושאים אחרים מלבד אלו שהוענקו להם בחוק. ראה ס' סדר הדין עמ' 168-169 המלטט את דבריו: "גם ביה"ד האיזורי וגם ביה"ד הרבני הגדול הינם גופים המפעילים סמכויות שהעניק להם החוק... ולא מלאתי שהחוק מעניק סמכויות לבתי דין רבניים לדון בנושא התביעה...". במכתב הנהלת ביה"ד של משרד הדתות ללצור הדיינים מיום כו בכסלו תש"ס נכתב כי נליגיו נפגשו עם נליגי משרד המשפטים צענין סמכות השיפוט של ביה"ד צדיני ממונות כששני הלדדים הסכימו להתדיין בפני ביה"ד, ונליגי משרד המשפטים צרוצם התנגדו לכך כשצפיהם טענות ונימוקים מנימוקים שונים. עוד כתב שם כי "גוף הפועל מכח חוק, מנוע מכח הוראות היועץ המשפטי לממשלה, להתדיין בפני צורר - כל צורר". וכידוע, כן הורה הצג"ן שאין לבתי הדין הרבניים האיזוריים סמכות ורשות לדון צדיני ממונות.

והנה צשו"ת שואל ונשאל להחכם הגאון רבי כלפון משה הכהן זל"ל, הוצא ע"י הגרי"א שרמן, חצר ביה"ד הגדול, בקובץ "משפטי ארץ" ח"א עמ' 90, כתב וז"ל: "ובלאו הכי נראה לי פשוט, דכיון שהרשיון של הממשלה אינו כללי לכל דבר, וכן בודאי המינוי של הוצור אינו רק על דעת הממשלה יר"ה, וכן הדיין, אדעתא דהכי קבל רק לדון בדברים שהממשלה נתנה בהם רשות, א"כ הו"ל הדיין כמי שאינו ממונה לרבים כלל, דודאי המינוי שלו לא יכיל פרטים אלו, וא"כ הו"ל כאילו ממונה לגבאי או לחזן ביהכנ"ס וכיואל, דודאי לא מפני שהוא ממונה לרבים בפרט זה יקרא ממונה גם כן שחייב להיזדקק להם, וזה לדעתי ק"ו שאין עליו תשובה. ובסוגים אלה שלא ניתן רשות ורשיון לו, בהם בודאי דדינו ממש כדין שאר

צני אדם החכמים שלא קבלו מינוי רבים, דודאי יכולים להישמט וכאמור". ע"כ.

וכבר פסק צ"ה"ד הגדול ביום י"א אדר"א תשנ"ה בתיק מנדל נגד ח"ק חסד ואמת, בענין מעמדו וסמכותו של צ"ה"ד האיזורי בטבריה בראשות הרא"ד אורבך, שטען שיש לו סמכות של צ"ד הקצוע בעיר (זכויות היוצרים על פס"ד זה שמורות לפרקליט הכתוצעת בתיק זה, והוצא בפס"ד ירושלים כרך ז עמ' קפ"א), וז"ל: "חברי צ"ה"ד האיזורי לא נתמנו ע"י אנשי העיר אלא ע"י הרשות השלטונית, כאשר מינויים היה מלכתחילה כדיינים סתם, ומקומם בעיר פלונית נקבע במסגרת שיצון פנימי ע"י נשיא צ"ה"ד הגדול ושר הדתות כאשר ניתן להעבירם לעיר אחרת בכל עת לפי החלטת שר הדתות ונשיא צ"ה"ד הגדול (סעיף 19 לחוק הדיינים). בנסיבות אלו אין לראות את הדיינים כצ"ד של העיר אלא כצ"ד מטעם הרשות השלטונית שמקום מושבו בעיר מסויימת. ילויין כי קביעת איזורי השיפוט אינה נוקשה, וניתנת לשינוי, ללא הסכמתם של אנשי העיר וגם של צ"ה"ד עצמו... צ"ה"ד בעיר המסויימת לא הוקם ע"י האצ"ד ולא ע"י עסקני העיר אלא ע"י המשרד לעניני דת, והדיינים מונו ע"י ועדת המינויים עפ"י חוק הדיינים שממליכה בפני נשיא המדינה על מינויו. כלל וכלל לא נועדים ולא מתייעלים עם אנשי העיר וכו". ע"כ.

ומאחר שצ"ה"ד האיזורי סמכותו אינה כצ"ד של העיר אלא כצ"ד מטעם הרשות השלטונית, הרי שעם פסיקת בג"ץ השוללת את סמכותו של צ"ה"ד האיזורי מלדון דיני ממונות, דינו כדין שאר צני אדם החכמים שלא קבלו מינוי רבים, וכמו שפסק השואל ונשאל הנ"ל.

ומה שפרסם אחד מהרצנים כאילו רק דיינים שנתמנו ע"י ועדת המינויים של המדינה ונשבעו אימונים אלא נשיא המדינה, רק הם נכללים בקטגוריה של צתי דין קצועים משום שרק עליהם ניתן להיאמר שהם בגדר "קבלו עליהם", כיון שנלגי הליצור החברים בועדת המינויים מייצגים את כלל הליצור, ואותו רב מסתמך על התשצ"ן ח"א ס"י קנט ואגרות משה חו"מ ח"צ ס"י ג ושצט הלוי ח"ה ס"י ריב אות 7, הנה מלצד מה שנודע כיום על הקשרים הפוליטיים של אותה ועדת מינויים ועל "הדילים" וה"טריונות" הנרקחים בה, כבר נדחו דבריו של אותו רב מהבחינה ההלכתית, ע"י פס"ד ירושלים כרך ט עמ' יא-יב. כל זאת ועוד. הורה מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א לנאמן ביתו הגרד"מ בחודש אדר"א תשס"ח שצ"ה"ד האיזורי שדן דיני ממונות בניגוד להוראת הבג"ץ הרי זו גזילה.

ג. כתב מרן הגר"מ פינשטיין ז"ל לאצ"ד צצני צרק (המכתב נמלא בתיק 2291\לט צצ"ה"ד האיזורי צת"א, פורסם בקובץ "תורה שבע"פ" קובץ כב עמ' קד) בענין צני זוג שניהלו דיונים על תביעת מזונות צצ"ד צצ"ב, והאשה בקשה לדון צצ"ה"ד האיזורי צת"א משום העדיפות שיש לו להפעיל את פסקי הדין שלו באמצעות המוסד לציטוח לאומי או בהולל"פ: "הנה כפי שידוע אני מה שהיא לא באה לצ"ד של הדרי"ג לא מלד מסרצת, והראו לי כי היא תבעה אותו בארבעה פעמים בארבע הזמנות מצ"ד איזורי והיתה ג"כ רולה צצ"ד של הדרי"ג, אבל היא משום שמה שילא מצ"ד שהצעל חייב לה ולצנותיו לא יהיה אפשר לגבות ממנו כי הממשלה לא תזדקק לזה ומה שילא מצ"ד האיזורי יכפוהו לשלם ואף אם לא יהיה

לו, או לא יוכלו לגבות ממנו, יתנו צעדה וצעד הצנות מה שחייבו למזונות מכסף המדינה. ואם האמת כדבריה היא ודאי לא שייך ליתן לו היתר נישואין ולהוליאה בלא כתובה וכ"ש שלא שייך לפוטרו ממזונות צנותיו שהוא לריך לזונן, שאף שיפסקו הבי"ד שהיא מורדת ואין לה כתובה הרי חיוצ המזונות דצנותיו עליו, שהוא סך גדול מאד ואין שום כח אחר לגבות ממנו אלא כשתלך לבי"ד איזורי של הרה"ר, שא"כ אין לדונה כמסרבת. עכ"פ איך שיהיה איני רואה בזה אף צנדון כלל לענין היתר מאה רבנים מאחר שהוא ענין תביעת ממון ורק ממון המחוייב לה, שבזה ודאי יש לה רשות לתבוע שילך עמה לבי"ד דתוכל לגבות ע"י הממשלה וגם שאם לא יהיה ממה לשלם יתנו לה מכסף המדינה. וגם מה שאומרת עוד שאלל כתר"ה וכל רבני צ"צ שמחשיבים אותו (=את הצעל) מאד מסתמין טענותיה, הוא גם טענה גדולה דשייך להחשיבו כאלם צעירו שמוציאין אותו לדון צעיר אחרת אע"פ שהבי"ד שצעירו יותר גדול, כדאיתא ברמ"א סי' יד סוף סעי' א". ע"כ.

(ומש"כ צעל האגרות משה במכתבו הנ"ל שאם הצעל נחשב אלל הדיין כאדם חשוב, ומשום זה האשה חוששת שיסתתמו טענותיה בפניו, דינו כאלם צעירו, ע"י שו"ת דברי נחמיה ח"צ סי' מה שהציא ראה מכהן גדול דאין כזו סברא, עיי"ש).

ובשו"ת נאות דשא סי' נא כתב דאם כתב הנתבע שטר צירורין שידונו דין תורה אבל לא רצה לכתוב תיבת "קאמפראמעש" (=שהיא הנותנת במקום ההוא תוקף חוקי כלפי השלטונות לדיון) הו"ל כאילו לא רצה לדון כלל כיון שהדבר ידוע שכל שכתוב לשון דין תורה בשטרי צירורין ולא לשון קאמפראמעש אותו הדין בטל לגמרי א"כ הו"ל מסרב גמור, עיי"ש. והוסיף צפד"ר כרך 1 עמ' 277 שלכן אע"פ שכתב הרמ"א שכבר נהגו בזה"ז שכל זמן שיש בי"ד צעיר אין אחד יכול לכופו חצירו שילך עמו לבי"ד אחר כי אין לנו עכשיו בי"ד הגדול או בית הועד, זה רק משום דבזה"ז שני בתי הדין בשני המקומות שוין, ואין סיבה מיוחדת להעדיף בי"ד שלא במקום הנתבע, אבל כשיש לבי"ד מסויים סמכות חוקית שיכול להכריח הנתבע להתדיין בפניו ופסק דינו ניתן להולאה לפועל, הרי דבר זה מעניק לו לענין זה עדיפות לגבי בי"ד במקום אחר שאין לו סמכות זו. ע"כ. ועיי' חוט השני סי' עא.

מכאן שיש עדיפות לבי"ד שכתבו לכופו ולהוליא לפועל את פסקו גם על לך שאינו ליית דינא, על פני בי"ד - חשוב ככל שיהיה - שחסר כח כזה. לפיכך הסירוב לדון צבי"ד צעל כח כפיה כמוהו כסירוב להתדיין בפני בי"ד. וכבר פסקו כן בציה"ד של הרבנות הראשית לירושלים בראשות האב"ד הגר"א קאלנבוגן שליט"א בתיק מס' 312-סז מיום כה תמוז תשס"ז ומיום 3 באב תשס"ז שכיון שפסיקותיו של ציה"ד האיזורי - לפי פסיקת בג"ץ - לא ניתנים לאכיפה, ולכן אין התובע יכול לבקש להתדיין בציה"ד האיזורי, ועליו להופיע לדיון בציה"ד, ובאם לא יופיע ידון ציה"ד צמתן "היתר" ולמרות חוות הדעת של היועץ המשפטי לשיפוט הרבני עו"ד הרב יעקבי, למנהל ציה"ד, שלא היה עד כה מקרה שבו סרב צימ"ש מחוץ לאשר פסק בוררות של בי"ד איזורי כתולאה מפס"ד צבג"ץ סימה אמיר, וכי רוב הסיכויים שפסקי בוררות

כאמור ייאכפו ע"י הרשויות, כותב הגר"א קלנצווגן: "כיון שמכתבו של הרב יעקבי אינו החלטי, לכן חוזר ציה"ד על החלטתו שאין לנתבע זכות לבקש להתדיין ציה"ד האיזורי, ועליו להופיע לדון ציה"ד בתאריך שיקבע ע"י המזכירות, ואם לא יופיע לדיון האמור יחשב כמסרבי". וכן פסק ציה"ד של הגרני"ק שליט"א ביום י תמוז תשס"ז בתיק מס' 4424 בנוגע לנתבעים שבקשו לדון ציה"ד האיזורי "לציה"ד צת"א לעת עתה אין כל תוקף עפ"י החוק עפ"י החלטת הבג"ץ, ולכן יש חיוב לדון במקום שניתן לממש את פסה"ד באופן חוקי", "באם לא... יאלץ ציה"ד לראות זאת כסירוב על כל המשתמע מכך".

לפיכך בנידון דידן לודק אי' שיש עדיפות לצית דין זה שאינו מוגבל ע"י הבג"ץ מלהוילא כתבי סירוב על נד שאינו ליית דינא, על פני צי"ד הפועל מכח השלטונות ומוגבל על ידם מלהוילא כתבי סירוב.

ד. כבר הוצא בפס"ד ירושלים כרך ז עמ' קעב מש"כ החזו"א סנהדרין סי' טו אות ה שמש"כ הטור בשם הסמ"ג דהלוה יכול לברור צי"ד אחר באותה העיר אפילו הוא קטן מאותו שבירר המלוה, ואין המלוה יכול לכופו, ר"ל אם אין המלוה תובע זבל"א, אבל ודאי יכול המלוה לתבוע זבל"א. ע"כ. וכן פסק בשו"ת אגרות משה חו"מ ח"ב סי' ג: ברור ופשוט שכל בעל דין יכול לומר שרואה דוקא בזבל"א ואין יכולין לכופו שילך לצי"ד בלא זבל"א אף שהוא מומחה. והא דכתב הרמ"א דאם דיינים קבועים צעיר לא יכול לומר לא אדון לפניהם אלא בזה ברור, היה זה רק צעיירות שהיו מתמנים מהעיר, שאף הרב צי"ד לצדו נמי היה יכול לכופו מאחר שקבלוהו. אבל בנוא יארק ליכא דיינים קבועים שנתמנו מהעיר, וצפרט שאיכא עוד אגודות וחבורות של רבנים שליכא אף מינוי מכל הרבנים שצעיר, ולכן כשרואה אחד מהם בזבל"א מוכרחין לילך בזבל"א דוקא. ע"כ. וכ"כ הגר"ק קרלין שליט"א בתיק אחר שהוצא בפנינו, לאחר שהציא את דברי החזו"א שזכותו של התובע לתבוע לדון בזבל"א עפ"י הגמ' בסנהדרין כג א, כתב הגרני"ק כי "זאת התורה לא תהא מוחלפת וכו'", וכי "אין ספק שצעה"ק ירושלים יש עוד צתי דינים ו"חייבים לידון בזבל"א, ובקשתינו להודיע את מי הוא ברור". ע"כ.

אמנם בפס"ד מאת הגר"ע הדאייא והגר"ל זולטי ז"ל, ויבלחט"א מרן הגר"ש אלישיב שליט"א מיום כד מני"א תשכ"ב בתיק מס' 102\102 (טרס פורסס) צענין תובע שמוכן להתדיין בכל צי"ד קבוע אחר צעיר, ואפילו בזבל"א, חוץ מצי"ד שמבקש הנתבע לדון בפניו מסיבות שהיו עמו, והנתבע רואה לדון דוקא באותו צי"ד, וטען התובע שלפי דברי החזו"א הנ"ל זכותו לדרוש לדון בזבל"א, ואין לנתבע זכות שלא לדון עמו שם, נכתב בפסק הדין: "והנה לדעת הסמ"ג הסובר דזכותו של הנתבע לומר לצי"ד פלוני אני רואה - כשניהם צעיר אחת - ואין צידי התובע לכופו ולהכריחו לדון בפני הצי"ד שצחר הוא, נראה, דאף שהדרך הטוב והישר היא שכל אחד יברור לו אחד שמתוך שזבל"א וזבל"א, הצע"ד לייתן להם וגם הדיינים כל אחד מהפך בזכות אותו שברר (לשון הרמ"א סי' יג), מ"מ לא מלאנו שבמקרה והנתבע לא יתראה לברור לו אחד, שיכפוהו בשוטים עד שיאמר רואה אני. ועיי' ברמ"א שם: אם הנתבע מערים לברור דין שאינו הגון... כופין אותו לדון בפני ג'. היינו דהכפיה היא לדונו צי"ד של שלושה, וא"כ באופן שהוא

רולה להתדיין בפני צי"ד מסויים, שלפי דעת הסמ"ג זכותו היא בכך, בזה שסירב להתדיין בפני זבל"א לא מלאנו שמפסיד זכותו וקונסים אותו, ומעצירים את הדיון לבית הדין שצחר לו התובע. ובעלם הדין של זבל"א נראה דהנה הרא"ש צפ"ג דסנהדרין לעק ככרוכיא "על חסרי הדעת הטועין שהדיין יש לו להפך בזכות אותו שבירר ועומד במקומו וכו' אשר לא כדין... הדיין עלמו חלילה לו למלא סברא לזכות אם לא שיראה לו דין צרור...". ועיי' בערוה"ש סי' יג אות ד שאע"פ שהצוררים יש להם כל דיני דיינים וא"כ אסור לכל צע"ד להליע טענותיו לפני צורר שלו בלא צע"ד חצירו, מ"מ כבר נהגו שכל אחד מליע טענותיו לפני הצורר שלו, וכיון ששני הלדדים עושים כן והמנהג כן הוא הוה כאילו קבלו עליהם שני הלדדים על אופן זה ואין בזה איסור. ע"כ. ולפיי"ז יולא שענין זבל"א לפי מה שנוהגים שכל אחד שומע טענות הלד שלא בפני חצירו ונכנס לענין כמעונין לזכות את הלד שצחר בו, הרי נמלא שהדין יולא בעיקר עיי' השלישי המכריע ביניהם, וזה הרי משום שאם הנתבע רולה להתדיין לפני שלושה והתובע רולה להתדיין בפני אחד, כי אז לכו"ע אי אפשר לכופ את הנתבע להופיע לפני הדיין שצחר התובע, וא"כ אין להעדיף זבל"א לפי המנהג כאמור על פני צי"ד של שלושה. והסיקו שם שזכות התובע לדון בזבל"א היא רק אם יכול להעמידם שידונו בעיקר הדין וכמו בית דין שאין שומעים את הלדדים זה שלא בפני זה כלל.